

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
ШІСТНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина шоста

Стенограма пленарного засідання
17 вересня 2026 року

Київ 2026

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

ШІСТНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина шоста

*Стенограма пленарного засідання
17 вересня 2026 року*

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Четвер, 17 вересня 2026 року)

Частина шоста

Складення присяги народним депутатом України Видолобом Д.В.	...6
Відхилення проєкту Постанови Верховної Ради України «Про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття у другому читанні та в цілому проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії» (реєстр. № 14271 від 03.12.2025)»	...6
Оголошення запитів народних депутатів України	...11
Прийняття постанов Верховної Ради України:	
«Про призначення у 2026 році Стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона»	...18
«Про Звернення Верховної Ради України до парламентів та урядів іноземних держав, міжнародних організацій, парламентських асамблей щодо намірів незаконної організації та проведення російською федерацією так званих виборів до державної думи російської федерації на тимчасово окупованій території України – частинах Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей, в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі»	...21
Прийняття в першому читанні за основу проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення існуючого та впровадження додаткового механізму парламентського контролю за діяльністю органів правопорядку та прокуратури, у тому числі запровадження щорічного публічного звітування про роботу Державного бюро розслідувань та Офісу Генерального прокурора щодо розслідування випадків катувань, іншого неналежного поводження з особами та захист жертв»	...29

Внесення зміни до Закону України «Про оренду державного та комунального майна» щодо оренди об'єктів для потреб внутрішньо переміщених осіб	...33
Голосування пропозиції про включення до порядку денного сесії проєкту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо перенесення термінів запровадження електронної простежуваності обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах»	...34
Інформація про входження народного депутата України Видолоба Д.В. до складу депутатської фракції політичної партії «Слуга народу»	...34
Розгляд проєкту Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі»	...34

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
17 вересня 2026 року, 10 година 15 хвилин
(Після перерви)*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, шановні народні депутати!

Завершилася повітряна тривога. Переходимо до роботи. Нагадую, що здійснюється пряма трансляція нашого засідання. Слава Україні!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, відповідно до Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

У разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні, і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття.

Шановні колеги, сьогодні відповідно до Указу Президента України ми відзначаємо День рятувника. Це свято людей, для яких порятунк людського життя є не лише обов'язком, а й щоденною місією. В умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації рятувники одними з перших прибувають туди, де люди потребують допомоги, на місця обстрілів, пожеж і руйнувань. Вони рятують людей, розбирають завали, ліквідують наслідки ворожих атак і щодня стоять на захисті найціннішого – людського життя.

Бажаємо всім рятувникам витримки, сил, надійного плеча побратимів, безпечної служби та найголовніше – повертатися додому живими.

Шановні колеги, сьогодні день народження в нашого колеги народного депутата України Миколи Вікторовича Бабенка, група «Довіра». Давайте його привітаємо і побажаємо невичерпної енергії, наснаги і плідної роботи на благо України *(Оплески)*.

Шановні народні депутати, за парламентською традицією пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Шановні народні депутати, триває 1667-й день повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України. Україна продовжує боротьбу за свою свободу, незалежність і право на європейське майбутнє. Цю боротьбу щодня тримають насамперед захисники і захисниці України, а разом з ними медики, рятівники, енергетики, комунальники, волонтери та всі, хто на своєму місці працює заради стійкості держави, безпеки людей і наближення справедливого та сталого миру.

Прошу вшанувати хвилиною мовчання світлу пам'ять захисників і захисниць України, рятівників, медиків, енергетиків, комунальників, волонтерів, усіх мирних людей, чиї життя забрала російська агресія. Вічна пам'ять усім загиблим.

(Хвилина мовчання).

Дякую. Прошу сідати.

Шановні колеги, 16 вересня 2026 року Центральна виборча комісія відповідно до положень законодавства зареєструвала народного депутата України, обраного на позачергових виборах народних депутатів України 21 липня 2019 року у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, Видолоба Дмитра Вікторовича, включеного до виборчого списку політичної партії «Слуга народу».

Відповідно до статті 79 Конституції України перед вступом на посаду народні депутати України складають присягу перед Верховною Радою України.

Шановні колеги, для складення присяги на трибуну запрошується народний депутат України Видолоб Дмитро Вікторович.

Будь ласка, Дмитре Вікторовичу.

ВИДОЛОБ Д.В., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми діями боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут Українського народу. Присягаю додержуватися Конституції України та законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників.

Народний депутат України – Дмитро Видолоб.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, перелік питань, схвалених на засіданні Погоджувальної ради, вам наданий. Переходимо до його розгляду.

Перше питання – це проєкт Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття у другому читанні та в цілому проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії» (реєстр. [№ 14271](#) від 03.12.2025)» ([№ 14271-П](#)).

Шановні колеги, цей проєкт постанови розглядається за скороченою процедурою відповідно до Регламенту, тому я одразу запрошую до виступу автора цього проєкту постанови, народного депутата України Кучеренка Олексія Юрійовича.

Олексію Юрійовичу, будь ласка.

КУЧЕРЕНКО О.Ю., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Я вже не в тому віці, щоб бути Дон Кіхотом і воювати з млинами, але використовую цю можливість для того, щоб, може, хоча б п'ять із вас, може, десять, зрозуміли, про що йдеться. І це вже буде досягненням, і я вважатиму свою місію виконаною.

Чому я зареєстрував цей проєкт постанови? Пару тижнів тому ми прийняли теоретично непоганий закон – як зазвичай, євроінтеграційний, гасла хороші, адаптація і таке інше. Нічого не маю проти цього закону. Але, як завжди, на жаль, у нас робиться в комітеті і в залі останні декілька років: у ході обговорення і підготовки з'явилася маленька поправка авторства нашого голови пана Геруса. Вона не мала жодного стосунку до теми цього закону, – це скасування так званих прайс-кепів. Тут по суті комітет влазить у повноваження органів регулювання, уряду. І виключно в лобістських інтересах ця поправка була прийнята на засіданні комітету, бо 20 депутатів зазвичай взагалі не читають і не розуміють, за що вони голосують на засіданні комітету, так само як і в залі.

Я вам просто пояснюю, до чого призведе ця поправка. Десятки мільярдів гривень з «Енергоатома» перекачують на приватний бізнес, на приватні проєкти по батареях, по сонцю і таке інше, де сьогодні термін окупності становить два-три роки. Я розумію цих бізнесменів, які хочуть окупити свої проєкти за два роки. Але чому за це має платити державний «Енергоатом»? І головне, до обговорення не було залучено жодного центрального органу, міністерства, регулятора саме через те, що Регламент порушено. Тому прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олексію Юрійовичу.

Запрошую до слова голову Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України Кальченка Сергія Віталійовича. Будь ласка.

КАЛЬЧЕНКО С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановна президіє! Шановні колеги депутати! Наш комітет на засіданні 11 вересня розглянув проєкт Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття у другому читанні та в цілому проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії» (реєстр. № 14271 від 03.12.2025)» (№ 14271-П), внесений народним депутатом України Кучеренком Олексієм Юрійовичем.

Комітет ухвалив висновок, у якому, серед іншого, зазначив, що згідно з інформацією, яка розміщена на офіційному вебсайті парламенту, надання депутатам підготовленого до другого читання проєкту закону, висновку головного комітету та інших супровідних документів до нього не узгоджується з положенням частини першої статті 117 Регламенту Верховної Ради України.

За підсумками розгляду цього питання комітет прийняв рішення, ухвалив висновок і рекомендує парламенту визначатися шляхом голосування щодо прийняття або відхилення цього проєкту постанови.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Шановні колеги, прошу записатися на виступи: два – за, два – проти.

Кучеренко Олексій Юрійович, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Шановні українці! Зараз я продовжу розповідати про те, як це було раніше і як воно має бути насправді.

Депутати всіх скликань зазвичай мали такий «талант» – приймати інколи, м'яко кажучи, дурню або лобістські закони та проштовхувати потрібні поправки. На жаль, це скликання є безумовним рекордсменом. Але зрозумійте: державне управління саме для цього й існує, щоб працювали запобіжники і захист від дурня. Раніше цей захист був в Офісі чи Адміністрації Президента – у кожного глави держави. Президент має право вето на цю дурню, яка приймається тут, у залі. І раніше апарат Президента складався з дуже досвідчених юристів, які прискіпливо вивчали і аналізували кожен законопроект, а потім повертали його з абсолютно конкретними пропозиціями та зауваженнями. Для цього вони залучали урядові структури.

Я згадую часи, коли сам був міністром: міністерство обов'язково мало власну позицію щодо кожного законопроекту і радило Президенту – ветоувати його чи ні, повертати чи ні. На жаль, цей механізм повністю зруйнований. Офіс Президента займається чим завгодно, крім реального аналізу економіки та законопроектів, які до нього надходять. І в результаті ми маємо те, що маємо.

Ви скоро самі все побачите за розмірами боргів за електроенергію та газ. Ви побачите, як уряд уже найближчим часом намагатиметься підвищити для населення ціни на газ, електроенергію та тарифи на тепло. Усе це – наслідки того, що тут, у залі, безглуздо приймаються недолугі законопроекти під красивими гаслами євроінтеграції. Тому вмикайте мізки, шановні колеги!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народній депутатці Васильченко Галині Іванівні. Я так розумію, передає слово Железняку?

Будь ласка, Ярослав Івановичу.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* Перепрошую, а де народні депутати? У нас сьогодні наче був пленарний день. Я так розумію, що сьогодні ми проголосуємо за постанову про відхилення, далі заслухаємо запити – і на цьому наші «нестримні реформи» завершаться.

Скажіть мені, будь ласка, а коли ми нарешті розглядатимемо питання, які обіцяли виборцям? Наприклад, про скасування спецпенсій для прокурорів? Дивна ситуація: одні 42 роки працюють, зокрема й на фронті, а такі як Кропива, окрім зарплати, ще й пенсію отримують. Захисник тільки не держави і людей, а кол-центрів.

До речі, про Карфаген. Маленька історична ремарка. Хто пам'ятає, чому він пав? Це сталося через те, що в певний момент вельможі Карфагена вирішили не платити своїм солдатам. І найбагатше місто тогочасної античності дуже сильно почало втрачати позиції. Останнім часом у нас дуже багато алегорій з Карфагеном. Ми воїнам говоримо, що вже п'ятий рік немає ресурсів на підвищення зарплат, а таким як Кропива та іншим прокурорам у нас вистачає і на зарплати, і на пенсії.

Минулого року ви своїм голосуванням за бюджет підвищили зарплати конкретно прокурорам на 31 відсоток, а цього року голосуванням за бюджет підвищите ще на 12 відсотків! Тому що минулого разу вони просто прийшли й запитали, чим вони гірше. Солдати, на жаль, цього зробити не можуть.

Друзі, мені здається, ми сьогодні займаємося трохи не тим, як і весь цей тиждень. Питання номер один, яке ми маємо ставити: негайно відновити справедливість – додати грошей солдатам і скасувати спецпенсії прокурорам.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Герасимов Артур Володимирович, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).* Прошу передати слово Іванні Орестівні Климпуш-Цинцадзе. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Іванно Орестівно.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, щодо суті цієї блокуючої постанови.

Чи законопроект, який ми з вами ухвалили, повністю відповідає праву Європейського Союзу? На жаль, ні. Наш комітет надавав конкретні пропозиції до другого читання, які мали б бути враховані для того, щоб ми повністю закрили хоча б цю частину нашої відповідальності перед Європейським Союзом і більше не поверталися до цього в майбутньому.

Проте законопроект, який ми ухвалили, точно є серйозним кроком уперед. Я вдячна комітету за взаємодію під час його підготовки, адже відверто антиєвроінтеграційні норми, які вчергове туди намагалися засунути ділки для отримання додаткових пільг при встановленні відновлюваних джерел енергії у неадекватних і недозволених місцях, ми таки прибрави. І я вдячна, що нам це вдалося. Тому, очевидно, фракція «Європейська солідарність», яка голосувала за сам законопроект, не підтримуватиме проєкт цієї постанови.

Разом з тим, я згодна з тими колегами, які під час обговорення цього питання вносять на дискусію те, що протягом цього пленарного тижня ми дійсно не зосередилися на принципово важливих речах для Сил оборони. Ми не зосередилися на подальшому забезпеченні нашого війська, наших захисників і захисниць. Ми ледве ухвалили кілька законопроектів, які дають можливість сподіватися на додаткову фінансову допомогу від Європейського Союзу.

Такий підхід до формування порядку денного є неприпустимим. Ми наполягатимемо, щоб наші пропозиції чули.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бакумов Олександр Сергійович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

БАКУМОВ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 173, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановний головуєчий, шановні колеги! Мав можливість ознайомитися з проєктом постанови за авторства Олексія Юрійовича щодо скасування рішення Верховної Ради у зв'язку з порушенням процедури. І тут варто зацентувати увагу на тому, що ми з вами не маємо порушувати статтю 116 Регламенту Верховної Ради України.

Якщо предметом розгляду Верховної Ради в першому читанні були одні питання, а до другого читання з'являються зовсім інші й пропонується врегулювання зовсім інших видів суспільних відносин, то ми самі створюємо конфліктну ситуацію всередині парламенту. Ми потім ображаємося: комітет на комітет, колега на колегу, хоча кожен із нас має свій досвід, свою практику.

Коли дійсно виходить так, що до другого читання вносяться зміни до зовсім інших статей чи до зовсім інших нормативно-правових актів – це неприйнятно. Пропоную припинити таку практику. Однак, ураховуючи, що щодо змістовних норм цього вже ухваленого закону Верховна Рада свою позицію висловила, напевно, треба надати можливість Голові Верховної Ради України підписати цей законопроект, щоб він відповідно пішов на підпис Президенту.

Зважаючи на те, що мої колеги з цієї трибуни вже порушували багато питань, хочу зазначити: шановні колеги, ми побачили, що вчора Президент підписав закон (депутатський проєкт [№ 10190](#)) щодо боротьби з шахрайськими кол-центрами. Давайте привітаємо це.

Однак, я не знаю чи є це панацеєю чи пігулкою для боротьби з організованою злочинністю. Адже на сьогодні Кримінальний кодекс і так містить достатньо норм для протидії цьому ганебному і неприпустимому явищу. Крім того, ми бачимо, що у нас з'явився новий виконавець обов'язків Генерального прокурора – пан Антон Ковальський. Тому ми разом уважно спостерігатимемо за тим, як наша правоохоронна система боротиметься з організованою злочинністю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, переходимо до ухвалення рішення. Прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проєкту Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття у другому читанні та в цілому проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлювальних джерел енергії» (реєстр. № 14271 від 03.12.2025)» ([№ 14271-П](#)) в цілому.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 24.

Рішення не прийнято.

Проект постанови відхилено. Закон розблокований для підписання.

Дякую, колеги.

Шановні народні депутати, відповідно до положень Регламенту Верховної Ради України та рішення Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп ми переходимо до оголошення депутатських запитів.

Будь ласка, Олено Костянтинівно.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
КОНДРАТЮК О.К.

ГОЛОВУЮЧА. Доброго ранку, шановні народні депутати! Для оголошення на пленарному засіданні Верховної Ради України внесено

50 депутатських запитів, з них: до Президента України – 7, до органів Верховної Ради України – немає, до Кабінету Міністрів України – 28, до керівників інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування – 14, до керівників підприємств, установ і організацій, розташованих на території України, незалежно від їх підпорядкування і форм власності, – 1. Я спочатку зачитаю ваші депутатські запити, а після цього будемо голосувати запити до Президента України.

Отже, оголошую запити народних депутатів України.

Олександра Качури та Олени Київець – до міністра оборони України, Головнокомандувача Збройних Сил України щодо соціальних гарантій військовослужбовців Збройних Сил України у частині виплати додаткової винагороди та забезпечення засобами тактичної медицини.

Групи народних депутатів (Іванна Климпуш-Цинцадзе, Марія Іонова та інші, усього чотири народних депутати) – до міністра охорони здоров'я України щодо необхідності перегляду Стандарту «Критерії госпіталізації пацієнтів для надання стаціонарної медичної допомоги», затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я № 1044.

Групи народних депутатів (Ірина Геращенко, Ростислав Павленко та інші, усього 24 народних депутати) – до начальника Краматорської міської військової адміністрації Краматорського району Донецької області щодо забезпечення належного вшанування пам'яті Героя України Степана Чубенка та збереження його імені в назві закладу загальної середньої освіти № 12 Краматорської міської ради Донецької області.

Олени Кондратюк – до голови Українського Інституту національної пам'яті про надання інформації про стан підготовки Рекомендацій щодо організації проведення загальнонаціональної хвилини мовчання органами державної влади та органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, громадськими об'єднаннями.

Олександра Качури – до голови правління Акціонерного товариства «Українська залізниця» щодо захисту трудових прав та безпечних умов праці працівників Акціонерного товариства «Українська залізниця».

Олександра Качури – до Директора Державного бюро розслідувань щодо забезпечення законності, об'єктивності та належного контролю у діяльності військово-лікарських комісій.

Олександра Ткаченка та Антоніни Славицької – до Білогородського сільського голови Бучанського району Київської області щодо вжиття дієвих заходів для відновлення об'єктів дорожньої інфраструктури.

Олександра Качури – до голови Державної служби України з питань праці щодо захисту трудових прав та безпечних умов праці працівників Акціонерного товариства «Українська залізниця».

Олександра Качури – до Прем'єр-міністра України щодо захисту трудових прав та безпечних умов праці працівників Акціонерного товариства «Українська залізниця».

Антоніни Славицької – до Прем'єр-міністра України щодо внесення змін до Правил перетинання державного кордону громадянами України.

Олександра Ткаченка – до Прем'єр-міністра України щодо вжиття невідкладних заходів для відновлення та розвитку об'єктів дорожньої інфраструктури.

Олександра Ткаченка – до Прем'єр-міністра України щодо вжиття заходів для збереження майна стратегічного підприємства.

Олександра Ткаченка – до Прем'єр-міністра України щодо забезпечення належного виконання функцій з управління арештованими активами, проведення перевірки ефективності управління майном та недопущення втрат державного бюджету.

Олександра Ткаченка та Антоніни Славицької – до Прем'єр-міністра України щодо забезпечення фінансування відновлення Ліцею № 1 міста Білгорода-Дністровського Одеської області.

Олександра Ткаченка та Антоніни Славицької – до Прем'єр-міністра України щодо необґрунтованого скорочення граничної чисельності працівників Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.

Олександра Ткаченка та Антоніни Славицької – до Прем'єр-міністра України щодо забезпечення захищеного зберігання енергоресурсів.

Олександра Ткаченка та Антоніни Славицької – до Прем'єр-міністра України щодо формування Ради громадського контролю Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.

Олександра Ткаченка та Антоніни Славицької – до Прем'єр-міністра України щодо вжиття невідкладних заходів для забезпечення розроблення та запуску електронного модуля для відбору управителів простих активів.

Ірини Фріз – до Прем'єр-міністра України про надання інформації щодо кількості жертв серед цивільного населення у місті Вишневе Київської області внаслідок удару російської федерації 6 липня 2026 року.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо стану готовності захисних споруд цивільного захисту в Чернівецькій області та Україні.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо створення стратегічних резервів нафти та нафтопродуктів для критичної інфраструктури.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо готовності закладів охорони здоров'я до роботи в умовах тривалих перебоїв з постачанням електроенергії та води.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо забезпечення безперебійного функціонування об'єктів критичної інфраструктури в осінньо-зимовий період.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо комплексного плану підготовки України до проходження осінньо-зимового періоду 2026–2027 років в умовах воєнного стану, а також підтримки громад у разі масштабних надзвичайних ситуацій.

Групи народних депутатів (Антоніна Славицька, Олександр Ткаченко та Іван Шинкаренко) – до Прем'єр-міністра України щодо підвищення ефективності управління державними активами паливного сектору.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо готовності логістичної інфраструктури та механізмів безперебійного постачання товарів першої необхідності.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо капітального ремонту моста в селі Глиниця через річку Прут на кілометрі 11+675 автомобільної дороги державного значення Т-26-07 Кіцмань – Сторожинець – Глибока – Опришени з під'їздом до станції «Вадул-Сірет».

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо створення державного резерву продуктів харчування, питної води, пального та медикаментів.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо готовності систем централізованого оповіщення населення.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо державної програми підтримки домогосподарств в частині забезпечення альтернативними джерелами електроживлення.

Арсенія Пушкаренка – до Прем'єр-міністра України щодо безпечного доступу дітей Вчорайшенської громади до освіти.

Любові Шпак – до міністра освіти і науки України щодо поглибленої перевірки фінансової стійкості, реального контингенту здобувачів та спроможності Таврійського національного університету імені Володимира Івановича Вернадського виконувати свої зобов'язання до кінця 2026 року.

Валерія Гнатенка – до Прем'єр-міністра України щодо внесення змін до Правил перетинання державного кордону громадянами України.

Антон Яценка – до секретаря Уманської міської ради щодо надання інформації та копій документів стосовно проведення 102 (позачергової) сесії Уманської міської ради VIII скликання 07 вересня 2026 року.

Андрія Ніколаєнка – до Кабінету Міністрів України стосовно необхідності комплексного розгляду питання щодо введення в експлуатацію нового укриття Ліцею № 154 міста Києва.

Олександра Качури – до Офісу Генерального прокурора щодо забезпечення законності, об'єктивності та належного контролю у діяльності військово-лікарських комісій.

Андрія Ніколаєнка – до Київської міської військової адміністрації, Київської міської ради стосовно необхідності комплексного розгляду питання щодо введення в експлуатацію нового укриття Ліцею № 154 міста Києва.

Богдана Торохтія – до голови Фонду державного майна України щодо окремих питань діяльності Фонду державного майна України.

Богдана Торохтія – до виконувача обов'язків голови Державної податкової служби України стосовно питань відшкодування податку на додану вартість.

Богдана Торохтія – до голови Державної митної служби України щодо автомобільного транспорту, який був вивезений з України для реалізації.

Гео Лероса – до Київського міського голови щодо забезпечення безпечного та безперешкодного пересування військовослужбовців тротуаром у Лабораторному провулку в місті Києві та недопущення паркування транспортних засобів на ньому.

Це всі запити народних депутатів до всіх органів державної влади. Переходимо до оголошення запитів народних депутатів України до Президента України.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу займати свої місця, тому що зараз будуть запити ваших колег до Президента України. Вони потребують підтримки залу. Підготуйтеся до підтримки запитів.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
КОНДРАТЮК О.К.

ГОЛОВУЮЧА. Готові, колеги народні депутати?

Запит номер один до Президента України.

Ставлю на голосування пропозицію про попередню підтримку депутатського запиту групи народних депутатів (Оксана Дмитрієва, Любов Шпак та інші, усього шість народних депутатів) до Президента України щодо опрацювання питання посмертного нагородження державною відзнакою «Герой України» офіцера групи планування штабу 515-го окремого батальйону спеціального призначення 1-ої окремої бригади спеціального призначення 9-го армійського корпусу Сухопутних військ Збройних Сил України, лейтенанта Бездольного Олексія Сергійовича. Прошу голосувати.

«За» – 210.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення депутатського запиту до Президента України. Нагадую, треба 226 голосів. Прошу голосувати.

«За» – 219.

Рішення не прийнято.

Запит номер два до Президента України.

Ставлю на голосування пропозицію про попередню підтримку депутатського запиту групи народних депутатів (Соломія Бобровська, Ярослав Юрчишин та інші, усього 24 депутати) до Президента України щодо позбавлення

почесного звання України «Заслужений артист України» Потапенка Олексія Андрійовича. Прошу голосувати.

«За» – 192.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення депутатського запиту до Президента України.

«За» – 198.

Рішення не прийнято (*Шум у залі*).

Спокійно! Я веду засідання і знаю, коли що показувати.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Запит номер три до Президента України.

Ставлю на голосування пропозицію про попередню підтримку депутатського запиту групи народних депутатів (Ростислав Тістик, Олег Бондаренко та інші, усього дев'ять народних депутатів) до Президента України щодо нагородження Дадака Юрія Романовича відзнакою Президента України «Національна легенда України» (помертно). Прошу голосувати.

«За» – 226.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення депутатського запиту до Президента України. Тут треба 226 голосів. Прошу голосувати.

«За» – 228.

Рішення прийнято.

Запит номер чотири до Президента України.

Ставлю на голосування пропозицію про попередню підтримку депутатського запиту групи народних депутатів (Ростислав Тістик, Марина Нікітіна та інші, усього шість народних депутатів) до Президента України щодо присвоєння звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка» старшому лейтенанту Андрію Сергійовичу Купріянову. Прошу голосувати.

«За» – 234.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення депутатського запиту до Президента України.

«За» – 233.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

Запит номер п'ять до Президента України.

Ставлю на голосування пропозицію про попередню підтримку депутатського запиту групи народних депутатів (Ростислав Тістик, Олег Бондаренко, Оксана Савчук) до Президента України щодо підтримки присвоєння Сентімреї Юрію Георгійовичу почесного звання «Заслужений діяч мистецтв України». Прошу голосувати.

«За» – 205.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення депутатського запиту до Президента України. Прошу визначатися.

«За» – 204.

Рішення не прийнято.

Запит номер шість до Президента України.

Ставлю на голосування пропозицію про попередню підтримку депутатського запиту групи народних депутатів (Олександр Горобець, Юрій Камельчук та інші, усього сім народних депутатів) до Президента України щодо присвоєння звання Герой України (помертно) Дмитрівському сільському голові Дідичу Тарасу Тарасовичу. Голосуємо.

«За» – 224.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення депутатського запиту до Президента України. Прошу голосувати. Достойна людина.

«За» – 234.

Рішення прийнято.

Запит номер сім до Президента України.

Ставлю на голосування пропозицію про попередню підтримку депутатського запиту Георгія Мазурашу до Президента України щодо присвоєння звання Герой України (помертно) Ігорю Колосніцину, капітану Збройних Сил України, командирі роти вогневої підтримки військової частини А4635, який загинув, героїчно захищаючи Україну. Прошу голосувати.

«За» – 237.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення цього депутатського запиту до Президента України. Прошу голосувати.

«За» – 245.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах. Дякую.

Це всі запити народних депутатів України. Дякую за підтримку.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олено Костянтинівно.

Шановні колеги, зараз ми продовжимо розгляд питань порядку денного. Але перед цим я хочу поінформувати вас, що сьогодні вночі за Києвом Палата представників Сполучених Штатів Америки ухвалила двопартійний законопроект «*Lindsey O. Graham Sanctioning Russia and Iran Act*». Він був прийнятий більшістю голосів, «за» проголосувало 262 конгресмени. Цей двопартійний законопроект ухвалили і наступним кроком для набуття чинності документа має стати його підписання президентом Сполучених Штатів Америки.

Тому дозвольте від імені Верховної Ради подякувати кожному, хто вчора підтримав цей законодавчий акт у Конгресі. Подякувати спікеру Майку Джонсону за те, що він став лідером щодо ухвалення цього рішення в парламенті. Подякувати кожному конгресмену і кожній конгресвумен, які підтримали це рішення. Подякувати сенатору Річарду Блюменталю, який разом з Ліндсі Гремом започаткував цю ініціативу. Ми завжди будемо знати, що цей закон носить ім'я великого друга України – сенатора Ліндсі Грема. Дуже сподіваємося, що він буде і ефективний у протидії російській федерації. Подякуємо, колеги (*Оплески*).

Шановні колеги, рухаємося далі.

Наступне питання – проєкт Постанови «Про призначення у 2026 році Стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона» ([№ 15329](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 196.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, запрошую до слова голову підкомітету Комітету з питань освіти, науки та інновацій Колюха Валерія Вікторовича. Ви виступатимете від комітету і від авторів, тому відводимо до 4 хвилин. Будь ласка.

КОЛЮХ В.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 92, Київська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Проєкт Постанови Верховної Ради України «Про призначення у 2026 році Стипендій Верховної Ради імені Бориса Патона» розроблений відповідно до положення про стипендії та премії Верховної Ради України.

Хочу нагадати, що щороку Верховна Рада України присуджує 50 іменних стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона із щомісячною виплатою кожної у розмірі п'яти прожиткових мінімумів для працездатних осіб, встановлених на 1 січня календарного року.

Конкурсна комісія відібрала 39 робіт, які заслуговують на стипендію, та подала відповідне клопотання до профільного парламентського Комітету з питань освіти, науки та інновацій. Комітет зареєстрував проєкт Постанови Верховної Ради України № 15329 та рекомендує Верховній Раді України затвердити визначені 39 стипендій для молодих науковців. Хочу зазначити, що серед цих робіт є роботи, які значно посилюють обороноздатність нашої держави у сфері національної безпеки, і взагалі обороноздатності сектору безпеки. Тому прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, прошу колег записатися на виступи для обговорення цього проєкту постанови: два – за, два – проти.

Софія Романівна Федина, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Я розумію, що підтримувати молодих вчених – це є принципово важливо для української держави. Але, колеги, чим ми займаємося?

У нас 29 мільярдів євро діри в державному бюджеті до кінця року! У бюджеті на наступний рік, який нам подали, дефіцит скоро буде більшим, ніж увесь бюджет як такий. У нас на все раптово знаходиться і час, і гроші, крім виконання зобов'язань перед міжнародними партнерами та реального забезпечення української армії. Ви бачили, що ми маємо в новому проєкті бюджету? У нас знову збільшується фінансування ДБР, Генеральної прокуратури, Офісу Президента, і при цьому ні на копійку не збільшується фінансування зарплат наших військовослужбовців! Звідки ми маємо вродити ці гроші?

Ми маємо виконувати наші зобов'язання. І тут ідеться не лише про такі неприємні речі, як ліміти на посилки – за що подякуємо некомпетентному попередньому уряду, який домовився про таку, перепрошую, фігню. Йдеться про реформатування і перезавантаження ДБР. Ми мали б вже цього тижня голосувати за цей законопроєкт у цілому, адже критично важливо, щоб закон працював до кінця року. Проте його навіть не вносять до порядку денного. Ми говоримо про правосуддя, прозорі конкурси для прокурорів, але ці законопроєкти навіть не з'являються в порядку денному Верховної Ради. А тепер Верховна Рада дружно йде на гульки на три тижні.

З чим ви збираєтеся виходити до наших західних партнерів? Коли ми маємо приймати ті 44 чи 45 законопроєктів, частина з яких навіть не подана урядом?

Друзі, ми маємо відповідальність перед державою, яка сьогодні на межі. Наповнення бюджету – під питанням, а ми займаємося стипендіями. Вони також потрібні. Але треба стратегічно виставляти пріоритети. Сьогодні пріоритет – наше виживання!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дубіль Валерій Олександрович, фракція «Батьківщина». Він передає слово Івану Григоровичу. Будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г., член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Я б усе-таки сказав, що рішення, яке ми сьогодні голосуємо, має відношення до стратегії.

Друзі, вчора презентували проєкт Державного бюджету на наступний рік. Я поставив запитання міністру фінансів, знаючи про те, що страшного ворога

можна перемогти лише технологічно, інноваційно та інтелектуально. Чи знову фінансування нашої науки залишиться на рівні 0,17 відсотка, що вдесятеро менше, ніж передбачає базовий закон? Відповідь, на жаль, була ствердною – фінансування збільшать лише символічно, суто на рівень інфляції, і все.

Друзі, пригадайте початок літа, коли ми технологічно почали перемогати ворога, як тоді всі перелякалися. Але це тривало лише мить, бо ворог швидко перехопив ініціативу та масштабував розробки, адже можливостей у нього більше. Нам треба збільшувати фінансування науки, технологічних розробок та інновацій!

Сергію Віталійовичу, я звертаюся особисто до вас. Минулого року ваш комітет і ви особисто проявили унікальне лідерство, і весь зал об'єднався, щоб підвищити заробітну плату вчителям. Сергію Віталійовичу, прошу вас проявити таку ж рішучість і зараз. У вас уже є союзник – голова оборонного комітету, який вніс законопроект про збільшення фінансування інноваційного військового замовлення.

Давайте проявимо ініціативу і в бюджеті на наступний рік все-таки збільшимо фінансування науки – хоча б тих напрямів, які працюють на нашу обороноздатність. Друзі, іншого виходу немає.

Голосуючи за цей знаковий проєкт постанови, Верховна Рада підтримує наукові розробки молодих вчених. Нехай вони будуть спрямовані насамперед на нашу обороноздатність.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Завершальний виступ – Лаба Михайло Михайлович, фракція «Слуга народу». Після цього голосуємо.

ЛАБА М.М., *член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 70, Закарпатська область, політична партія «Слуга народу»).* Прошу передати слово колезі Копиленку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Любимович Копиленко. Будь ласка.

КОПИЛЕНКО О.Л., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Шановна президіє! Шановні колеги! Особливо важливо, що я виступаю після шановного Івана Григоровича, оскільки наша фракція активно підтримує цей проєкт постанови. Ми говоримо про міжфракційний консенсус у сесійній залі. Це дуже важливий проєкт постанови – це і зв'язок із нашими виборцями, і наше бачення перспективи.

Я вважаю, що розгляд цього проєкту постанови – це дуже важлива можливість ще раз звернути увагу на вкрай жалюгідний стан, у якому перебуває наша наука та її фінансування. Нещодавно наша Тимчасова спеціальна комісія

з питань збереження та розвитку академічного сектору науки, створення якої майже одноставно було підтримано в сесійному залі, підготувала свій проміжний звіт. У ньому ми детально, відверто й конкретно поговорили про всі проблеми, зокрема ми порушили питання не лише фінансування, а й загалом модних зараз явищ – мобінгу, булінгу та тролінгу нашої науки в цілому й академічної науки зокрема.

Саме тому підтримка цього проєкту є свідченням позиції Верховної Ради та розуміння реальних проблем наших науковців. Закликаю колег голосувати за цей проєкт постанови.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Арешонков Володимир Юрійович, 1 хвилина. Після цього, шановні колеги, голосуємо. Будь ласка, займіть свої місця.

АРЕШОНКОВ В.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 64, Житомирська область, самовисуванець). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Безперечно, це важливий нормативний документ, але хочу підкреслити надзвичайну важливість і актуальність теми щодо підтримки української вітчизняної науки.

Що мене особисто турбує? Дивіться, що відбувається останнім часом. На рівні Верховної Ради вже створено ТСК. Ще хочуть створити третю. Питаю: яка тема? Будемо розслідувати факти зловживань. Послухайте, зловживання є в усіх сферах, їх є кому розслідувати і є кому розбиратися. Якщо ми ототожнюємо наукову інституцію з тим, що хтось якісь землі дав не так в оренду, давайте не падати до такого примітивного рівня. Наша українська наука потребує щоденної фундаментальної підтримки. Це наше з вами завдання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги! Переходимо до ухвалення рішення. Прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проєкту Постанови «Про призначення у 2026 році Стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона» ([№ 15329](#)) в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 257.

Рішення прийнято.

Вітаю, колеги!

Наступне питання – проєкт Постанови «Про Звернення Верховної Ради України до парламентів та урядів іноземних держав, міжнародних організацій,

парламентських асамблей щодо намірів незаконної організації та проведення російською федерацією так званих виборів до державної думи російської федерації на тимчасово окупованій території України – частинах Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей, в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі» ([№ 16077](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про включення цього проєкту постанови до порядку денного сесії. Треба 226 голосів.

Це дуже важливий законопроект. Прошу голосувати про включення до порядку денного сесії.

«За» – 258.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього проєкту постанови за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 207.

Рішення прийнято.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для доповіді від авторів запрошується Голова Верховної Ради України Руслан Олексійович Стефанчук.

СТЕФАНЧУК Р.О., Голова Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги народні депутати! Вашій увазі пропонується до розгляду проєкт Постанови «Про Звернення Верховної Ради України до парламентів та урядів іноземних держав, міжнародних організацій, парламентських асамблей щодо намірів незаконної організації та проведення російською федерацією так званих виборів до державної думи російської федерації на тимчасово окупованій території України – частинах Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей, в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі» ([№ 16077](#)).

Шановні колеги, ви знаєте, що російська федерація планує 18–20 вересня цього року так звані вибори до державної думи російської федерації на тимчасово окупованій території України. Такими діями російська федерація вчергове порушує основні міжнародні документи, на яких побудована сучасна архітектура світового правопорядку і демократії, зокрема: Статут Організації Об'єднаних Націй, Декларацію ООН про принципи міжнародного права, Женевську конвенцію, Гельсінський акт, Паризьку хартію для нової Європи, Документ Копенгагенської наради Конференції з людського виміру ОБСЄ, Європейську конвенцію з прав людини, а також низку резолюцій Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, якими підтверджено суверенітет, територіальну цілісність і незалежність України.

У проєкті Звернення викладається позиція Верховної Ради – українського парламенту щодо засудження намірів окупаційної російської адміністрації організувати та провести так звані вибори до державної думи на тимчасово окупованій території України і нелегітимність результатів таких виборів як у російській федерації, так і на міжнародній арені.

Шановні колеги, в цьому зверненні ми звертаємося до наших колег-парламентаріїв з вимогою також прийняти такі рішення і не визнавати факт проведення виборів у російській федерації.

Я буду дуже вдячний кожному з вас за підтримку. Дякую кожному, хто підписав проєкт цієї постанови. Дякую кожному, хто сьогодні проголосує.

Дякую вам. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Для співдоповіді запрошується голова Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва Олександр Олександрович Мережко.

МЕРЕЖКО О.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Комітет на своєму засіданні 16 вересня 2026 року розглянув проєкт Постанови Верховної Ради України «Про Звернення Верховної Ради України до парламентів та урядів іноземних держав, міжнародних організацій, парламентських асамблеї щодо намірів незаконної організації та проведення російською федерацією так званих виборів до державної думи російської федерації на тимчасово окупованій території України – частинах Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей, в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі».

Цей документ пропонується ухвалити з метою привернення уваги міжнародної спільноти до подальших спроб російської федерації легітимізувати незаконну анексію частини території України шляхом проведення 18–20 вересня 2026 року так званих виборів до державної думи російської федерації на тимчасово окупованій території України – частинах Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей, в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі. Такими діями російська федерація вчергове порушує основні міжнародні документи, на яких побудована сучасна архітектура світового правопорядку і демократії.

За наслідками розгляду проєкту постанови комітет на своєму засіданні ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України включити згаданий проєкт постанови Верховної Ради України до порядку денного шістнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання, прийняти його за основу та в цілому з урахуванням техніко-юридичних та пунктуаційних правок і наступними пропозиціями комітету до тексту проєкту звернення, а саме:

1) в абзаці другому проєкту звернення після слів «що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй» додати слова «IV Гаазьку конвенцію про закони і звичаї війни на суходолі та додатка до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі»;

2) абзац третій проєкту звернення викласти у новій редакції: «Бюро демократичних інституцій...»

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, на засіданні Погоджувальної ради ми ухвалили рішення, що кожна фракція і група матиме по 2 хвилини для обговорення цього проєкту постанови. Прошу фракції і групи записатися на обговорення, до 2 хвилин.

Ватрас Володимир Антонович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ВАТРАС В.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Марії Мезенцевій-Федоренко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Марія Сергіївна Мезенцева-Федоренко. Будь ласка.

МЕЗЕНЦЕВА-ФЕДОРЕНКО М.С., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (одномандатний виборчий округ № 168, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Дякую, пане спікере, за ваш виступ. Дякую комітету за додані важливі елементи.

Шановні колеги, однозначно росія спробує легітимізувати цей процес. Жодні вибори на жодному рівні – чи то президентському, чи парламентському, чи місцевому – не можуть бути визнані міжнародною спільнотою.

Давайте поставимо просте запитання: хто може підтвердити їхню легітимність? Які міжнародні організації будуть присутні в регіонах росії та засвідчать, що ці вибори є вільним волевиявленням громадян? Жодна. Цього точно не зробить ні Парламентська асамблея Ради Європи, ні ОБСЄ, ні будь-яка інша визнана міжнародна інституція.

Хочу вас запевнити, що вже зараз на тимчасово окупованих територіях нашої держави українців під тиском та шляхом репресій примушують голосувати на папері, щоб потім передати це все в центр, у кремль для спільного підрахунку. Це абсолютний фарс, і жодна цивілізована держава цього не визнає!

Як голова нашої парламентської делегації у ПАРЄ, хочу вас запевнити, що буквально через 10 днів на черговій сесії ми обов'язково порушимо це питання під час термінових дебатів і закликатимемо колег до рішучих дій. Це не просто

розмови. Це ще один елемент агресії. Наших громадян силою намагаються втягнути в цей злочин, який ніколи не буде визнаний світом.

І зараз з цієї високої трибуни я хочу закликати всіх тих, хто має там родичів, знайомих: достукайтеся до них і закликайте не брати в цьому участь.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Батенко Тарас Іванович, група «Партія «За майбутнє». Будь ласка.

БАТЕНКО Т.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 123, Львівська область, самовисуванець). Шановні колеги, так звані вибори до державної думи росії на тимчасово окупованих територіях України – у Криму та частині Донецької, Луганської, Запорізької, Херсонської областей – це спроба легітимізувати російську окупації, легітимізувати злочин та самих злочинців.

Саме тому це звернення Верховної Ради є вкрай важливим, і воно не повинно бути прийняте після так званих виборів. Чому? Тому що весь цивілізований світ і наші міжнародні партнери повинні відмовитися від делегування своїх спостерігачів на тимчасово окуповану територію України, де вибори будуть намальовані, і не визнавати легітимним увесь склад так званої державної думи рф.

Ми бачимо, як росія послідовно заміщує місцеве населення росіянами. Ті громадяни, які залишаються і не беруть російського громадянства, обмежуються у правах і доступі до ресурсів для виживання. Ми розцінюємо ці дії як акт геноциду – один із тих міжнародних злочинів, які має розслідувати Міжнародний кримінальний суд.

За наявними даними, з 2014 по 2026 рік частка російських чиновників в окупаційній адміністрації Донецької області зросла з 13 до 48 відсотків, на Луганщині – з 3 до 35 відсотків. Більше того, ми чуємо і знаємо про те, що рф намагається переселяти частину своїх громадян на тимчасово окуповані українські території.

Це звернення, колеги, важливе саме перед так званим голосуванням, а не після, щоб всі українські дипломати і наші міжнародні партнери максимально активізували свою роботу щодо визнання нелегітимності цих виборів і нелегітимності обраної думи, розширення санкційного списку щодо осіб організаторів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

В'ятрович Володимир Михайлович, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Іванні Климпуш-Цинцадзе.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іванно Орестівно, будь ласка.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Шановні колеги, хочу нагадати, в тому числі і всім у цій залі, хто постійно забуває, що ця війна іде не п'ятий рік, а тринадцятий. Ми тринадцятий рік відбиваємося від росії. Це далеко не перші так звані вибори, які росія намагається провести на чужій землі. Війна триває так довго, і в 2022 році перейшла на новий страшний виток, тому що була непевна початкова реакція на дії агресора із самого початку.

У фракції «Європейська солідарність» ми добре знаємо, як важко і непросто було доводити світові очевидні речі. Ми знаємо, які ресурси ворог кидає на те, щоб не лише окупувати наші землі, а й легітимізувати свої загарбання. Москва примусово робить українців своїми громадянами, перемальовує мапи, краде нашу історію, привозить різних «корисних ідіотів» з вільного світу на окуповані території, витрачає шалені гроші на пропаганду і підкуп тих, хто готовий нормалізувати зло. І, на жаль, ми бачимо, що це приносить результати.

Ми, очевидно, будемо підтримувати цей проєкт постанови, але ми також закликаємо посилити парламентську дипломатію, припинивши ганебну незаконну практику ручного управління роботою народних депутатів, як-то візувати всі наявні інструменти інформування партнерів про звірства і злочини російської федерації. Знаєте, це після перших українсько-московських воєн Орлик писав: «Хоч би які великі були московські насильства, вони не дають москалям жодного законного права на Україну». Я сподіваюся, що ми всі спільно не тільки обмежимо дії російської федерації зараз, а й притягнемо злочинців до відповідальності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанишина Ольга Анатоліївна, фракція «Голос». Будь ласка.

СТЕФАНИШИНА О.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Прошу передати слово Тамілі Ташевій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Таміла Ташева. Будь ласка.

ТАШЕВА Т.Р., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий

округ, політична партія «Голос»)). Шановний пане Голово! Шановні колеги, вже завтра росія планує провести черговий фарс – так звані вибори до державної думи. Ворог збирається влаштувати голосування і на тимчасово окупованих територіях в Криму та Севастополі, а також на загарбницьких землях Донеччини, Луганщини, Запоріжжя та Херсонщини. Результати цієї вистави передбачувані і вже очевидні. Це спроба легітимізувати продовження війни завдяки електорату та людям в окупації.

На окупованих землях до тотального контролю додаються репресії, примус та повна відсутність умов для волевиявлення. Ворог окупує територію, знищує свободу та придушує спротив, а тепер організовує нелегальні голосування для створення пропагандистської картинки. Проте кількість виборчих скриньок на загарбницькій території не робить окупацію законною, усі ці регіони є невід’ємною частиною України, а росія не має жодного права проводити там свої процедури. Результати цих так званих виборів є юридично нікчемними.

З парламентської трибуни звертаюся і до наших українців в окупації: за можливості ігноруйте цей захід. Якщо ж вас примушують, подбайте про власну безпеку та життя близьких, адже Україна розуміє складність ситуації та не вимагає героїзму ціною вашого життя. Окремо закликаю міжнародних партнерів не визнавати ані самі псевдовибори, ані їх результати. Жоден депутат, обраний завдяки незаконному голосуванню на окупованій території України, не має жодної легітимності. Крим, Донеччина, Луганщина, Запоріжжя, Херсонщина – це Україна!

Дякую за увагу. Прошу підтримати проєкт постанови.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павленко Юрій Олексійович, група «Платформа за життя та мир». Після цього виступатиме Цимбалюк Михайло Михайлович, і голосуємо. Запросіть народних депутатів до залу, будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні колеги! Шановний український народе! Ми підтримуємо це Звернення Верховної Ради України. Так, росія намагається використати виборчі процедури як інструмент легітимізації незаконного захоплення українських територій. Ми чітко заявляємо: проведення так званих виборів нічого не змінює. Севастополь, Автономна Республіка Крим, окремі території Луганської, Донецької, Запорізької і Херсонської областей – це територія України. Тому важливо, щоб міжнародна спільнота не лише політично засудила, а й чітко показала: жодні незаконні процедури окупаційної влади не створюють правових наслідків для українських територій.

Тому Звернення Верховної Ради України повинно мати практичний зміст, а саме: посилення санкцій проти тих, хто організовує, забезпечує та пропагандистськи підтримує цю виборчу кампанію, збільшення військової, економічної та політичної підтримки Української держави.

Україна захищає не лише свою територію, а й фундаментальний принцип міжнародного права. Кордони держав не можуть змінюватися шляхом агресії, окупації чи організації фіктивних виборів. Тому впевнений, наші партнери покажуть не лише словом, а й ділом єдність та послідовність у захисті територіальної цілісності України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Цимбалюк Михайло Михайлович передає слово Сергію Владиславовичу Соболеву. Після цього голосуємо, шановні колеги.

СОБОЛЄВ С.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Шановні колеги! Шановний Голова Верховної Ради! Фракція «Батьківщина», без сумніву, підтримає цей історичний проєкт постанови, тому що все це нагадує історичні паралелі. Так само як фашистська Німеччина в роки Другої світової війни, анексуючи або захоплюючи території, негайно проводила вибори для того, щоб показати, що ці території є їхньою частиною, те саме роблять сьогоднішні фашисти в росії на чолі з путіним. Ця вистава, яка планується найближчими днями, направлена на одне: їм треба підтвердити, що це нібито волевиявлення. Тому це рішення парламенту спрямоване не лише до міжнародної спільноти. Воно так само важливе і для десятків і сотень тисяч наших громадян, які знаходяться на тимчасово окупованих територіях. Це рішення парламенту дуже важливе для мільйонів наших громадян, які були змушені покинути ці території.

Але давайте згадаємо, чому вони змушені були їх покинути. Тисячі викрадених українських дітей, десятки тисяч викрадених дорослих, над якими знущалися і кували. Це фактично є геноцид, який зафіксований у міжнародних актах. Саме за це російська федерація була вигнана з Парламентської асамблеї Ради Європи. І на сьогодні жодна міжнародна організація не може контролювати, що відбувається взагалі у росії, а тим паче на тимчасово окупованих територіях.

Тому наше рішення має підтвердити, що всі ці території – це території України. Ми ніколи не допустимо жодного визнання цих територій, хоч би хто це був.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, прошу народних депутатів зайняти свої місця. Переходимо до ухвалення рішення. Прошу всіх народних депутатів підготуватися до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проєкту Постанови «Про Звернення Верховної Ради України до парламентів та урядів іноземних держав, міжнародних організацій, парламентських асамблей щодо намірів незаконної організації та проведення російською федерацією так званих виборів до державної думи російської федерації на тимчасово окупованій території України – частинах Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей,

в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі» ([№ 16077](#)) в цілому з урахуванням пропозицій, викладених у висновку головного комітету та з необхідними техніко-юридичними правками.

Шановні колеги, готові голосувати? Прошу голосувати.

«За» – 264.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Дякую, шановні колеги.

Наступне питання – проєкт закону [№ 14130](#).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього проєкту закону за скороченою процедурою. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 202.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова народного депутата України Неклюдова Владлена Михайловича – автора цього законопроєкту. Будь ласка, Владлене Михайловичу.

НЕКЛЮДОВ В.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дорогі українці! Шановні колеги! Останнім часом ми досить багато говоримо про необхідність посилення парламентського контролю. Однак, коли справа доходить до прийняття конкретних рішень, вони з різних причин відкладаються. Останні події свідчать про те, що парламентський контроль треба посилювати, бо від цього залежить ефективність роботи державних органів, у тому числі і робота правоохоронних органів.

Цілком логічно розширити вимоги до звіту Директора ДБР. Він має щорічно доповідати нам про результати досудового розслідування справ про катування, бо вони в топі Міжнародного кримінального суду та ЄСПЛ, і це дуже важливо. Так само необхідно розширити та законодавчо закріпити обов'язок Генерального прокурора звітувати про хід проваджень у цій категорії справ.

Також було б дуже правильно ввести щорічний звіт Директора БЕБ. Я думаю, що його ображає, що Директор ДБР доповідає, звітує перед Верховною Радою, а в нього ні такого обов'язку, ні такої можливості немає. Це дуже важливо.

Крім того, вкрай важливо розширити функції профільного Комітету з питань правоохоронної діяльності, щоб була можливість заслуховувати доповіді керівництва Національної поліції з актуальних чи резонансних подій.

Взагалі треба приймати законопроєкти щодо посилення парламентського контролю. Прошу вас підтримати цей законопроєкт, а також повернутися до розгляду й проголосувати за проєкт закону [№ 14126](#), бо він дає можливість

контролювати ті державні і посадові органи, які приходять до нас, ставити їм запитання і контролювати реально, що вони роблять. Це дуже важливо.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для співдоповіді від комітету запрошується голова Комітету з питань правоохоронної діяльності Сергій Костянтинівч Іонушас.

ІОНУШАС С.К., голова Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, законопроект № 14130 є нашим міжнародно-правовим зобов'язанням, чітко передбаченим Дорожньою картою з питань верховенства права. Саме тому він має відповідну євроінтеграційну позначку.

Хочу звернути вашу увагу, що цей законопроект стосується нашого з вами парламентського контролю – додаткового інструменту для запобігання катуванням, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню в пенітенціарній системі.

Про що йдеться? Документ запроваджує обов'язкове окреме звітування Офісу Генерального прокурора та Державного бюро розслідувань щодо вказаних змін. Крім того, ми доповнюємо нормами наш Регламент, де передбачається необхідність звітування Бюро економічної безпеки.

Шановні колеги, якщо ми прагнемо посилити роль парламенту та забезпечити реальний контроль, ми маємо підтримати цей законопроект у першому читанні. Разом доопрацюємо його до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться, будь ласка, на обговорення: два – за, два – проти.

Бакумов Олександр Сергійович, фракція «Слуга народу».

БАКУМОВ О.С. Шановні колеги! Шановний український народ! Цей законопроект є безумовно важливим. Він покликаний унормувати положення законодавства щодо звітування керівників окремих правоохоронних органів про свою діяльність і передусім перед українським народом, який має право знати, як працюють наші правоохоронці.

Якщо говорити про предмет регулювання цього проекту, то він стосується розслідування випадків катування та іншого неналежного поводження з особами, а також захисту жертв і потерпілих від таких діянь. Зокрема, йдеться про керівництво Державного бюро розслідувань та Офісу Генерального прокурора.

Також цим законопроектом вносяться зміни до Закону України «Про комітети Верховної Ради України», які посилюють парламентський контроль. Колеги, гадаю, всі розуміють, наскільки він важливий. Адже саме через те, що ми разом втратили повноцінний парламентський контроль, ми й маємо те, що маємо у правоохоронній системі. Ми бачимо випадки, про які сьогодні знає і поінформоване українське суспільство: що відбувається в Офісі Генерального прокурора, хто і які рішення там реалізує та кого покриває. І все це про парламентський контроль.

Якби профільний комітет і тимчасові слідчі комісії мали повноцінну можливість не просто запрошувати представників правоохоронних органів, а викликати їх – викликати для надання пояснень та інформування Верховної Ради про результати їхньої роботи – ми мали б зовсім іншу ефективність. Тоді ми забезпечили б і парламентський контроль, і ефективність самої правоохоронної системи.

Тому, шановні колеги, я впевнений у тому, що цей законопроект заслуговує на ухвалення в першому читанні, щоб ми могли доопрацювати його до другого читання.

Дякую за увагу.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Павленко Ростислав Миколайович. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Р.М., член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Прошу передати слово Миколі Княжицькому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Княжицький Микола Леонідович. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні друзі! Ви знаєте, чому міг втекти за кордон наш Генеральний прокурор? Міг боятися катувань. І я не жартую, тому що з точки зору європейського права та рішень Європейського Суду з прав людини, навіть утримання в наших СІЗО і в'язницях вважається катуванням. У безкоштовних камерах дуже часто створюють такі умови для людей, що Європа це сприймає як катування.

І це, між інших, одна з причин, чому нам не видають тих, кого просить Україна за процедурами екстрадиції. Причин дві: безпекова причина та причина

катувань. Коли до одного з керівників оборонної компанії приходять представники правоохоронного органу і фактично знущуються з нього перед камерами – це називається катуванням, тому що будь-яке жорстоке затримання є катуванням.

У системі, де правоохоронні органи працюють недосконало, а суди – просто дуже погано, очевидно, треба шукати якісь запобіжники. Саме тому Євросоюз висунув до нас вимогу, щоб представники ДБР та прокуратури виходили сюди і звітували, що саме вони роблять для запобігання катуванням. Адже розуміння катування не є простим, що це лише коли комусь руки викручують і до стінки приковують. Це в тому числі й неналежне утримання, це в тому числі й жорстокість під час затримання.

Тому, очевидно, що фракція «Європейська солідарність» підтримуватиме цей законопроект, бо ми хочемо, щоб від нас не тікали генеральні прокурори, боячись катувань. Правда? Закликаю проголосувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Цимбалюк Михайло Михайлович, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, коли ми говоримо про суб'єктність парламенту та парламентський контроль, то маємо на увазі саме такі законопроекти. Пропозиція авторів не є ідеальною, проте документ потребує підтримки Верховної Ради та фахового доопрацювання до другого читання.

Сьогодні громадянське суспільство робить крайнім у всіх гріхах парламент. То Верховна Рада повинна мати суб'єктність контролювати ті правоохоронні органи, які створені в державі і фінансуються коштами українського суспільства, в тому числі наших міжнародних партнерів.

Чи є питання до законопроекту? Їх маса. Це завдання як для профільного комітету, так і для новостворених ТСК – забезпечити, щоб керівники відомств (призначені за конкурсом чи без нього) чітко усвідомлювали свою підзвітність народу України. Парламентська трибуна має стати місцем, де вони декларуватимуть доходи.

Позиція Президента дуже вірна: навіть під час дії воєнного стану декларуються всі правоохоронці, які не воюють. Суспільство має знати, хто як живе і яку...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайле Михайловичу, зараз повітряна тривога. Чи можемо ми проголосувати?

ЦИМБАЛЮК М.М. Так, давайте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Піднімав руку Юрчишин.

Ярославе, зараз повітряна тривога. Ми можемо проголосувати?

Шановні колеги, будь ласка, займіть свої місця. Давайте ми проголосуємо цей законопроект і, наскільки я розумію, є воля всіх проголосувати без обговорення два наступних проекти.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення існуючого та впровадження додаткового механізму парламентського контролю за діяльністю органів правопорядку та прокуратури, у тому числі запровадження щорічного публічного звітування про роботу Державного бюро розслідувань та Офісу Генерального прокурора щодо розслідування випадків катувань, іншого неналежного поводження з особами та захист жертв» ([№ 14130](#)) за основу.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 240.

Рішення прийнято.

Ми можемо розглядати два наступних законопроекти без обговорення?
Дякую.

Ставлю на голосування пропозицію про включення проекту закону [№ 15579](#) до порядку денного сесії. Прошу голосувати.

«За» – 234.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення зміни до Закону України «Про оренду державного та комунального майна» щодо оренди об'єктів для потреб внутрішньо переміщених осіб» ([№ 15579](#)) за основу. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 235.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення зміни до Закону України «Про оренду державного та комунального майна» щодо оренди об'єктів для потреб внутрішньо переміщених осіб» ([№ 15579](#)) в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 233.

Рішення прийнято.

Наступний законопроект також можна розглядати без обговорення?

Ставлю на голосування пропозицію про включення проекту закону [№ 15532](#) до порядку денного сесії. Прошу голосувати.

«За» – 207.

Рішення не прийнято.

Закон не включений до порядку денного.

Олександр Сергійовичу!

КОРНІЄНКО О.С., *Перший заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Згідно з поданою заявою відповідно до частини третьої статті 60 Регламенту Верховної Ради України повідомляю про входження народного депутата України Видолоба Дмитра Вікторовича до складу депутатської фракції політичної партії «Слуга народу». Вітаю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, у Києві оголошено повітряну тривогу. Прошу всіх пройти до безпечних місць відповідно до схеми укриття, яка розміщена на ваших робочих місцях.

Продовження пленарного засідання розпочнеться через 15 хвилин після завершення повітряної тривоги.

(Після перерви)

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні народні депутати, завершилася повітряна тривога. Відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Шановні колеги, продовжуємо розгляд питань порядку денного.

На ваш розгляд вноситься проект Закону «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» ([№ 10147](#)). Це друге читання.

Запрошую на трибуну голову Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Галину Миколаївну Третякову. У нас є низка виступів: фракцій «Батьківщина», «Європейська солідарність».

З кого почнемо?

Іван Григорович Кириленко, фракція «Батьківщина», 5 хвилин. П'ять? Три? Десять? З трибуни? З місця? О'кей.

Можна з трибуни, Іване Григоровичу. Галина Миколаївна сьогодні дозволяє.

Кириленко – з трибуни, 5 хвилин. Будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г. Шановний пане головуючий! Шановні колеги! Ми розглядаємо цей законопроект як складову епохального фундаментального документа, поданого урядом, – Трудового кодексу.

На що хочу звернути увагу? На те, що ніде не пишеться, не коментується, на чому не загострюється увага, але воно присутнє. Я читав відгуки. Цей проєкт Трудового кодексу потребує вивчення, але фахівці, експерти, аналітики висловлюють стриманий оптимізм, оскільки він відповідає сучасним європейським тенденціям. Фахівці, які працюють у базових профспілках, мають застереження, але ніхто не говорить про одну річ. Ми весь час орієнтуємося на досвіди, практики Європейського Союзу.

Друзі, відмінність нас від Європейського Союзу фундаментальна. Ми дивимося на наш працездатний клас як на трудовий ресурс, а Європейський Союз дивиться як на колосальний капітал. Різниця величезна. Трудовий капітал і трудовий ресурс. Чому вони називають трудовий капітал? Тому що він дає понад 50 відсотків наукоємної продукції, у нас – 2 відсотка. Цей капітал дає Європейському Союзу 70 відсотків експорту з високою доданою вартістю, а у нас 5 відсотків – висока додана вартість, бо у нас сировинний склад економіки. Європейський Союз – інноваційний склад економіки. Інноваційність дає трудовий капітал. Інвестиції у цей капітал і дають той результат, про який я щойно сказав. Вони інвестують в освіту в 10 разів більше, ніж Україна. Вони інвестують у науку в 25 разів більше, ніж ми. Якщо ж узяти Ізраїль, який перебуває в таких умовах, як ми, то він інвестує в науку в 75 разів більше, ніж Україна.

Дивимося далі на глибину процесу. Трудові ресурси – це люди, робітники, які працюють у сировинних галузях економіки, що не потребують такої високої кваліфікації, як трудовий капітал у Європейському Союзі, який дає високу додану вартість. Там за висококваліфікованим спеціалістом ганяється роботодавець, бо він йому дасть високу додану вартість і прибуток. Ви розумієте, що таке кваліфікація в сировинній галузі, сировинній сфері економіки. Тому в нас диктувати умови буде роботодавець, а не працівник.

Друзі, нам час позбавлятися сировинного характеру економіки. Ми з вами, вибачте за грубе слово, наїлися сировинного характеру. Нічого, крім зубожіння, це не дає.

Дивіться, що відбувається в моєму рідному аграрному комплексі. Скільки територій втрачено, а ми вирощуємо близько 80 мільйонів тонн зерна! Це фантастика! Свого часу, коли я працював міністром, 35 мільйонів тонн вважалися подвигом, а зараз – 80 мільйонів. Але ми не можемо його продати! Уявіть, скільки треба ешелонів панамаксів. Панамакс – це судно, яке бере на борт 50 тисяч тонн. Скільки ж треба логістичних та енергетичних зусиль, щоб виростити й доправити цю сировину. Ми продаємо хліб у збиток, витрачаючи шалені кошти на доставку.

Скільки засобів, ресурсів треба, щоб доправити хоча б у порт або в пункт призначення для того, щоб хтось переробив наше зерно і спокійно отримав високу додану вартість без особливих затрат? І це я кажу лише про зерно, а що коїться з рудою та іншою сировиною?

Ми фундаментальніше дивимося на ці речі. Треба рішуче позбавлятися сировинного характеру економіки, щоб у нас трудові ресурси були такі, які ми будемо називати капіталом. Це найдорожче, що в нас є. І тоді цей трудовий капітал буде диктувати роботодавцю...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Григоровичу.

Михайло Михайлович Цимбалюк, до 10 хвилин. Далі – фракція «Батьківщина». Сергію Владиславовичу, а ви будете виступати? О'кей. Ірина Володимирівна повернеться? Вона також планувала виступати.

ЦИМБАЛЮК М.М. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, ми розглядаємо важливий законопроект щодо охорони, безпеки та здоров'я працівників на роботі. Але сьогодні я хотів би зупинитися на інших речах, які є не менш актуальними, та продовжити тему, яку порушив шанований колега по фракції Іван Григорович Кириленко, а саме проєкт бюджету на наступний рік.

Учора він був презентований у Верховній Раді. З позитиву – те, що він був поданий вчасно. Але коли нам вдалося його проаналізувати, то виникає багато запитань до професійності уряду. Однозначно, ми всі розуміємо, що це бюджет держави, яка воює, війна стає дорожчою, але соціальна сфера на другому місці фінансування. Заради справедливості, загальні цифри збільшилися (це добре), але ми не побачили презентації Кабінетом Міністрів обіцяної пенсійної реформи. Я думаю, ми будемо вимагати це і в комітеті, і тут, у сесійній залі, бо те, що запропонували найбільш незахищеним категоріям пенсіонерів – 2878 гривень у місяць, вибачте мені... Ця різниця з'їдає все, що ми називаємо інфляцією і зростанням цін.

Наступне важливе питання – це грошове забезпечення військових на рівні 20 тисяч гривень. Колеги, вчора міністр фінансів казав про справедливість. Яка це справедливість щодо тих людей, яких ми мобілізуємо з високооплачуваних робіт, даємо йому 20 тисяч і умови проживання в зоні бойових дій? Також є питання соціальної справедливості. Я думаю, спільно з урядом ми будемо доопрацьовувати цей проєкт бюджету, щоб знайти хоча б цю різницю між обіцяним і справедливим.

Крім того, проєкт бюджет знову обмежує права військових пенсіонерів. З січня передбачено зростання посадових окладів поліцейських, працівників служби з надзвичайних ситуацій, наших шанованих рятувальників та інших силових структур. Відповідно до чинного законодавства та Конституції України, у зв'язку з цим мають бути перераховані виплати пенсіонерам цих відомств. Проєкт бюджету знову це забороняє.

Прем'єр-міністр не сказав жодного слова про відшкодування або повернення боргів за судовими позовами пенсіонерів. Я думаю, що це проблема не лише цієї влади, а започатковано було тоді, коли розділили пенсіонерів на категорії «до» та «після» реформ. Вони, звичайно, звертаються до судів. І вони праві. Судді вирішують справу згідно з чинним законодавством на користь людини. Заборгованість зростає. З цим також потрібно щось робити. Навіть міністр соціальної політики, сім'ї та єдності пан Улютін на засіданні комітету визнав, що ці суми заборгованості треба повертати людям, але велика кількість пенсіонерів навіть не доживає до отримання виплат і відходять у вічність. Ми маємо чесно сказати людям, що буде з цією заборгованістю.

Наступне питання. Дискусії з прожитковим мінімумом. Ми говорили з урядом, а чіткої позиції немає. Зафіксоване збільшення показника на 300–400 гривень не вирішує питання.

Колеги, я вже не кажу про закон щодо обмеження зарплат чиновникам. Міністр фінансів почав говорити, що треба на важливі посади залучати висококваліфіковані кадри. Немає питань. Потрібно. Але чи це буде справедливо щодо військових, які виконують важливу роботу? Під час війни, як сказав Прем'єр-міністр, потрібно економити всім. Треба почати з обмеження виплат в уряді та на державних підприємствах. Я пам'ятаю ті часи, коли оклад міністра був прирівняний до зарплати народного депутата. Нехай міністр отримує таку зарплату як народний депутат. Тоді урядовці частіше приходитимуть сюди під час розгляду законопроектів і розумітимуть, що Верховна Рада найняла їх на роботу. А то вони лише з нетерпінням чекають голосування за їхню кандидатуру, а потім пропадають, закриваються у своїх кабінетах, обростають машинами, охороною та всіма іншими речами.

Шановні колеги, дякую всім, що ми проголосували законопроект про збільшення парламентського контролю над правоохоронцями, бо вони залежать від наших законів. Коли їх призначають, вони дякують, а потім зникають і витворюють те, що викривають деякі антикорупційні органи, і ми їм за це вдячні. Але просимо їх бути послідовними в таких викриттях, щоб після кожного публічного спічу були конкретні кримінальні провадження, рішення судів тощо.

Проект бюджету має бути допрацьований спільними зусиллями, про що вчора заявили представники уряду. Вони розуміють, що успіх у прийнятті чи доопрацюванні залежить від всіх нас. Дуже хочеться вірити, що новий Прем'єр-міністр зробить висновки з діяльності попередників і залучатиме до міжнародної діяльності саме фахових народних депутатів, які будуть проводити перемовини з урядовцями, представниками Національного банку. Нехай це будуть представники комітетів, монобільшості, але важливо, щоб парламент брав участь. Фахові люди скажуть, що ці обіцянки ми не можемо брати на себе, бо це популізм. Ці можемо брати, бо буде економічний ефект. Також ми маємо відверто казати, що певна частина з цих зобов'язань – це перекладання непрофесійності уряду на плечі українців, так як сталося вчора з поштовими переказами.

Щодо законопроекту, який ми зараз обговорюємо, то фракція «Батьківщина» утримується від його ухвалення.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Михайле Михайловичу.

Далі замість своїх поправок виступатиме Михайло Волинець. До 5 хвилин? До 3 хвилин. Добре. Дякую.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Пане Голово, дякую. Я просив 10 хвилин.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 10 хвилин. Я ж запитав – скільки.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. Шановні друзі, якщо цей законопроект буде прийнятий як закон – це реально вчинення злочину проти українців, проти тих, хто сьогодні працює на робочих місцях.

Сьогодні зайняті у сфері праці 13 мільйонів 100 тисяч громадян. Після війни, під час відбудови, у країні будуть зайняті на робочих місцях від 15 до 17 мільйонів. Цей законопроект був частиною проекту Трудового кодексу, який розроблявся у попередній редакції. Він був кригою номер один – саме безпека і охорона праці.

Але чомусь вирішили це звідти вичистити, перевести до окремого законопроекту для того, щоб послабити силу самого законодавчого акта.

Наступне. Він дуже тісно пов'язаний з умовами оплати праці і як використовуються гроші, які направляються на допомогу Україні, здавалося б на нормальні людські реформи. Проект працював з 2017 по 2021 роки.

Наведу один приклад. У 2023 році в готелі «Шишкін», що знаходиться в Чернігівській області, зібралися представники роботодавців, але не ті, хто створює робочі місця і відповідає за зарплату, а певні люди, яких можна віднести до маріонеток. Зібралися представники старих кишенькових профспілок, які виконують роль маріонеток, представники Державної служби з питань праці, Міністерства економіки, Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності. Чим вони займалися? Замість того, щоб виконувати роботу для посилення служби праці, вони вчинили зовсім інше. Вони стали розробляти проект закону про безпеку праці на робочому місці. Сьогодні ми вийшли на такий спірний законопроект, який був розглянутий у парламенті понад два роки тому, у першому читанні.

Усі розуміли, що не можна знущатися над українцями. Не можна їх принижувати, бо це завершиться дуже неприємними речами, особливо після воєнного стану. Ми бачимо, що люди не довіряють народним депутатам, і це не завжди справедливо, бо тут багато толкових людей, які чесно виконують свою роботу. Вони не довіряють і виконавчій гілці влади, всім сторонам влади. Чому? Тому що вони бачать, що людина працює, а їй не виплачують зарплату. Вони бачать, що роботодавець реально в умовах воєнного стану спирається на закон про воєнний стан, який обмежив права профспілок, громадських організацій, працівників. Забороняються мирні збори, страйки, обмежені права з питань техніки безпеки. Профспілки позбавлені можливості контролювати виконання колективних договорів та галузевих угод. Ми бачимо, що деякі основоположні частини колективних договорів не виконуються.

Ми спілкувалися з Галиною Миколаївною Третьяковою, яка проявила декілька хороших ініціатив. Вона тут, у залі. Ми виправляли цю ситуацію внесенням змін до закону про воєнний стан для того, щоб хоч трохи покращити становище безправної людини праці.

Законопроектом № 10147 передбачено скасування дії Закону «Про охорону праці». Це основний закон, який був розроблений за гроші донорів, усіма сторонами соціального діалогу, коли ще в Україні був соціальний діалог (близько 15–17 років тому).

Цим законом регулюються пільги, а також списки № 1 і № 2 для працівників, які працюють у шкідливих умовах. В Україні, шановні друзі, 30 відсотків працівників працюють у шкідливих та небезпечних умовах.

Ось є колега з Кривого Рогу. Це шахти з видобутку залізної руди та кольорових металів, ГЗК, металургійні комбінати. Візьмемо Донбас, Львівсько-Волинський басейн або сільське господарство, де люди працюють з отрутохімікатами, добривами не просто в небезпечних умовах, а в шкідливих для здоров'я умовах праці. Це стосується того, що людина, відпрацювавши в таких умовах, може вийти передчасно на пенсію, тому що вона втратила здоров'я на робочому місці. Тепер, не роблячи нічого, не докладаючи ні крапельки для покращення умов праці, пропонується анулювати списки № 1 і № 2 та скасувати всі пільги для працівників: а це і додаткова відпустка, і харчування, і оздоровлення, і підвищення заробітна плата.

У цьому законопроекті передбачено, що тепер роботодавець не несе відповідальності за створення безпечних умов на робочому місці. Тепер працівник сам має потурбуватися, щоб забезпечити собі безпечні умови для того, щоб не травмувати чи, не дай Боже, не втратити своє життя.

Тут відбувається тиха змова. Сьогодні директор дає наряд начальнику дільниці, який за естафетою передає наряд працівнику, і говорить, що той має спуститися в шахту, у вибій, пройти стільки-то метрів проходки, видобути стільки-то вугілля і видати його на-гора. А чи знає начальник дільниці, що він направляє працівника туди, де не підкріплений простір, де немає ні дерев'яної, ні металевої стійки? Дуже часто працівник спускається в шахту з головним

світильником, з одним «волоском». Якщо інший перегорить, цей працівник не вийде на поверхню. А якщо, не дай Боже, аварія? Ви розумієте, йому треба пройти п'ять кілометрів у підземних умовах.

Законопроектом передбачалося врегулювати і підняти роль адміністрації, контролюючих органів, тобто Державної служби з питань праці. Я знову звертаюся до колеги з Кривого Рогу. Він спускався в шахту на початку вересня 2020 року, коли 480 шахтарів, в тому числі жінки, незадоволені низькою зарплатою, корупцією на підприємстві, зневагою до людей з боку вищого ешелону керівництва комбінату, в один день не виїхали на поверхню.

Я наведу приклад. Шахта «Покровська», яка раніше називалася «Октябрська», де глибина горизонту 1625 метрів. Там під землею протягом 42 днів просиділо 19 людей. Згадаємо вересень і початок жовтня – тієї осені було спекотно. У спекотні дні давалася вказівка зменшити подачу повітря, отже, кисню в шахту, щоб люди там задихалися і не витримали цих умов. Їхнє здоров'я мало також не витримати і вони виїхали б на поверхню. Вночі, в кінці вересня – на початку жовтня доволі холодно, від 9 до 13 градусів. Вони на повну потужність вмикали вентилятори головного провітрювання – людей здувало із рудничного двору та із виробок, де вони намагалися притулитися, щоб вистояти. Там були жінки!

Я туди виїжджав тричі. Разом із Юлією Свириденко ми спускалися на горизонт 1625 метрів.

Всі бачили цю корупцію, ми доповідали Кабінету Міністрів. Прем'єр-міністр Шмигаль з розумінням поставився до цієї ситуації. Вони не мали важелів впливу на цю ситуацію. Всі інші працівники Кривого Рогу чи підприємств приєдналися до акції протесту, усе місто страйкувало! Частина людей приїхала до Офісу Президента, частина – до Кабінету Міністрів, частина – до Верховної Ради. І вони ночували тут, під Верховною Радою. Ви пам'ятаєте. І доєдналися різні політичні сили, які підтримували. Це набувало всеукраїнського та міжнародного масштабу.

Я потім читатиму ще свої поправки. Бачу, що час у мене завершується.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще є декілька хвилин.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. Я прошитиму ще, бо в мене 11 поправок.

Шановні друзі, не можна приймати такий проєкт закону, виходячи з того, що 2 вересня уряд зареєстрував законопроект [№ 16010](#), який називається проєкт Трудового кодексу України. Він не пройшов обговорення в Кабінеті Міністрів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо вам.

Тепер у вас є ще поправки? Зараз, одну секунду. Спочатку я знайду ваші поправки.

А про які поправки йдеться? Можете назвати номери поправок, Михайле Яковичу? Ви виступали вже 10 хвилин. Я зрозумів так, що ви виступали замість своїх поправок.

Михайле Яковичу, ви просто взяли виступ замість поправок.

Іване Григоровичу, що у вас?

Іван Григорович Кириленко. Увімкніть мікрофон, будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г. Шановний Руслане Олексійовичу! Ми просимо надати Михайлу Яковичу ще 3 хвилини, щоб він завершив думку. Ми не будемо пропонувати ставити поправки на голосування. Так можна?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так можна.

Михайле Яковичу, 3 хвилини. Завершіть думку і будемо вам дякувати. Можете звідти, як вам зручніше. У нього просто багато поправок. Людина, буває, не вклалася в 10 хвилин, але поправок у неї, наприклад, 50. Розумієте?

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. Пане Голово, щиро дякую. У нас більше сотні поправок, а взагалі їх більше тисячі. Я апелював до колеги з Кривого Рогу. Він спускався в шахту, намагався врегулювати.

Справа в тому, що є величезна заборгованість по заробітній платі. Шахта ледь-ледь дихає, з людьми ніхто не розраховувався. Останніми роками їм нараховували зарплату 50 відсотків від мінімальної або мінімальну зарплату в розмірі 8 тисяч гривень. Це ненормально. Ми говоримо про захист прав працівників, про безпеку праці. Яка безпека праці, коли не платять зарплату, людина не може прогодувати сім'ю і голодна спускається у шахту або працює на іншому підприємстві чи в сільському господарстві?

Цей законопроект стосується працівників медицини, які працюють у рентгенкабінетах, зі шкідливими реактивами, різними ліками, які наносять шкоду працівникам охорони здоров'я. І раптом усе скасовується. Так не може бути.

Шановні друзі, через три тижні ми будемо голосувати за цей законопроект. Незалежні профспілки зроблять все можливе для того, щоб цього не трапилося. Я вам хочу сказати, що 14 всеукраїнських профспілок галузевого рівня, які входять до Глобального союзу *IndustriALL*, який об'єднує 52 мільйони працівників усього світу з видобувної промисловості, енергетики, хімічної промисловості, нафти, газу, усіх видів енергетики звернулися до керівництва *IndustriALL*, щоб ті на світовому рівні підтримали українських працівників, українські профспілки.

Що в свою чергу роблять керівники Глобального союзу *IndustriALL*? Вони звертаються до Генерального директора Міжнародної організації праці (це структура ООН) з вимогою негайно втрутитися та виправити цю ситуацію.

Шановні друзі, я ще раз звертаю увагу, що цей законопроект мав бути направлений на допомогу і посилення інспекції праці, а насправді його

перевернули і намагаються покарати кожного працівника. Не можна цього робити, тому що після війни в нас буде лихо, люди просто не будуть слухати владу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Михайле Яковичу.

Шановні колеги, я звертаюся до всіх, хто є в залі. Чи є в когось поправки, які вони пропонуватимуть ставити на голосування для врахування? Ні в кого немає?

На засіданні Погоджувальної ради ми домовилися, що сьогодні ми оголошуємо перерву тоді, коли вже всі бажаючі або поставлять свої поправки на голосування для врахування, або виступлять замість поправок. Наступного разу ми почнемо з поправок, які були враховані комітетом, для підтвердження і голосування за законопроект у цілому.

Ні в кого немає більше поправок? Немає зауважень щодо ведення сьогоднішнього засідання? Дякую.

Шановні колеги, оголошую перерву в нашому засіданні. Працюємо далі заради зміцнення України.

Слава Україні!